

Voorzieningenrechter Rechtbank Amsterdam 17 juli 2009

Vonnis in de zaak van

1. Albertus Casparus Maria Verlinde,
2. Onno Hoes,
beiden wonende te Cromvoirt, eisers bij dagvaarding van 17 juli 2009,
advocaat: mr. L.M. Graal te Amsterdam,

en

de publiekrechtelijke rechtspersoon de provincie Noord-Brabant,
zetelend te 's-Hertogenbosch,
gevoegde partij aan de zijde van eisers, advocaat: mr. L.E.J. Jonker te 's-Hertogenbosch,

tegen

de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid Bart's Neverending Network, gevestigd te Hilversum, gedaagde, advocaat: mr. F.F. Blokhuys te Amsterdam.

Eisers zullen hierna worden aangeduid als Verlinde en Hoes. De Provincie Noord-Brabant zal hierna worden aangeduid als de Provincie. Gedaagde zal worden aangeduid als BNN.

1. De procedure

1.1. Ter terechtzitting van 17 juli 2009 hebben Verlinde en Hoes gesteld en gevorderd overeenkomstig de in fotokopie aan dit vonnis gehechte dagvaarding. De Provincie heeft bij incidentele conclusie verzocht zich te mogen voegen aan de zijde van Verlinde en Hoes. Nu de Provincie een voldoende belang bij voeging heeft en de processuele doelmatigheid gediend is met toelating van de Provincie als gevoegde partij aan de zijde van Verlinde en Hoes, terwijl BNN zich niet tegen voeging heeft verzet, is het verzoek tot voeging ter terechtzitting toegewezen. Vervolgens heeft BNN verweer gevoerd met conclusie tot weigering van de gevraagde voorziening. De openbare zitting is geschorst teneinde de rechter met partijen in de gelegenheid te stellen enkele door BNN gemaakte beeldopnamen te bekijken. Na hervatting en verder debat hebben partijen verzocht vonnis te wijzen. Ter zitting waren aanwezig Verlinde, alsmede mr. Graal voornoemd. Namens de Provincie was ter zitting aanwezig mr. Jonker voornoemd. Namens BNN waren H.M. Furstner, bedrijfsjurist, en M. Adriani, adjunct-directeur van BNN, ter zitting aanwezig, alsmede mr. Blokhuys voornoemd. In verband met de spoedeisendheid van de zaak is ter terechtzitting van 17 juli 2009 in verkorte vorm vonnis gewezen. In dit vonnis is partijen tevens medegedeeld dat de uitwerking zal volgen op 30 juli 2009. Het onderstaande vormt deze uitwerking.

2. De feiten

2.1. Verlinde is (onder meer) werkzaam als presentator voor het televisieprogramma 'RTL Boulevard'. Hoes is de partner van Verlinde en als gedeputeerde lid van het bestuurscollege van de Provincie. Verlinde en Hoes wonen samen in één woning. BNN is een publieke omroepvereniging die televisieprogramma's maakt en uitzendt, waaronder het televisieprogramma 'VOC' (verder VOC), een satirisch actualiteitenprogramma.

S. Hilbrand (verder Hilbrand) en F. Wesselink (verder Wesselink), beiden werkzaam voor BNN, hebben Verlinde op 10 juli 2009 tijdens een uitzending van RTL Boulevard een prijs uitgereikt. De prijs bestond uit een beeld, met het opschrift 'Het Gouden Oor'. Het aan Verlinde overhandigde beeld bevatte verborgen af luisterapparatuur, die van afstand kon worden geactiveerd en beluisterd.

2.3. Verlinde heeft na afloop van de uitzending van RTL Boulevard het beeld in zijn auto vervoerd en in zijn woning in de werkkamer geplaatst. Verlinde en Hoes verrichten werkzaamheden vanuit deze werkkamer.

2.4. Hilbrand en Wesselink hebben Verlinde op 15 juli 2009 bezocht in de studio waar RTL Boulevard wordt opgenomen. Zij hebben Verlinde medegedeeld dat het aan hem overhandigde beeld af luisterapparatuur bevatte en dat zij daarmee geluidsopnamen hebben gemaakt.

Hilbrand en Wesselink hebben Verlinde vervolgens een door hen met de af luisterapparatuur opgenomen geluidsfragment laten horen.

2.5. BNN wil een deel van de met de geluidsapparatuur opgenomen geluidsopnamen uitzenden in het televisieprogramma VOC, dat wordt uitgezonden op 17 juli 2009.

3. Het geschil

3.1. Verlinde en Hoes vorderen dat BNN bij vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, wordt verboden om de van hen gemaakte geluidsopnamen uit te zenden, dan wel op enigerlei andere wijze publiek te maken of te verspreiden, internet daaronder uitdrukkelijk begrepen, op straffe van een dwangsom van € 100.000,- per keer dat BNN zich niet aan het te geven verbod houdt. Zij vorderen daarnaast afgifte van alle originele geluidsopnamen, zonder het achterhouden van kopieën daarvan, eveneens op straffe van een dwangsom van € 100.000,- per keer dat BNN zich niet aan het gebod houdt. Verlinde en Hoes vorderen een en ander onder veroordeling van BNN in de kosten van deze procedure.

3.2. Verlinde en Hoes leggen aan hun vordering ten grondslag dat de geluidsopnamen met gebruikmaking van de af luisterapparatuur wederrechtelijk door BNN zijn verkregen. Het heimelijk af luisteren van gesprekken met technische hulpmiddelen en het vastleggen van deze gesprekken is tevens een inbreuk op de privacy van Verlinde en Hoes. BNN is als werkgever aansprakelijk voor de gedragingen van Hilbrand en Wesselink. Verlinde en Hoes hebben recht en belang bij hun vordering, omdat BNN voornemens is de geluidsopnamen uit te zenden en niet bereid is gebleken vrijwillig te verklaren dat zij de geluidsopnamen niet zal uitzenden.

3.3. De Provincie heeft – kort gezegd – dezelfde stellingen betrokken als Verlinde en Hoes en toegevoegd dat mogelijk ook gesprekken van Hoes over zakelijke aangelegenheden betreffende de Provincie zijn afgeluisterd en opgenomen. Het is onrechtmatig jegens de Provincie om dergelijke vertrouwelijke gesprekken af te luisteren, op te nemen en/of openbaar te maken zonder toestemming van de Provincie. De Provincie concludeert daarom tot toewijzing van het gevorderde.

3.4. BNN voert verweer. Voor zover van belang zal hierna op de stellingen van partijen worden ingegaan.

4. De beoordeling

4.1. Omdat BNN voornemens is de gemaakte geluidsopnamen (gedeeltelijk) uit te zenden op 17 juli 2009, hebben Verlinde en Hoes een spoedeisend belang bij hun vorderingen.

4.2. BNN heeft aangevoerd dat de af luisterapparatuur niet in de woning van Hoes is geactiveerd. Op de vastgelegde geluidsopnamen zouden geen gesprekken van Hoes voorkomen.

Het verweer van BNN wordt aldus begrepen dat Hoes, en daarmee de Provincie als gevoegde partij, geen belang heeft bij de vorderingen. Als onbetwist staat echter vast dat Verlinde en Hoes samenwonen in één woning, terwijl BNN haar stelling, dat geen gesprekken van Hoes zijn opgenomen, niet heeft onderbouwd. BNN heeft bijvoorbeeld geen overzicht overgelegd van de tijdstippen waarop de af luisterapparatuur door haar is ingeschakeld, zodat niet te controleren valt wanneer welke opnamen door BNN zijn gemaakt. Niet valt uit te sluiten dat BNN jegens Hoes en de Provincie onrechtmatig heeft gehandeld of onrechtmatig zal handelen. Dit levert Hoes en de Provincie voldoende belang bij de vorderingen, zodat het verweer van BNN op dit punt faalt.

4.3. Inhoudelijk heeft BNN, als meest verstrekkend verweer tegen het gevorderde uitzendverbod, aangevoerd dat Verlinde op 15 juli 2009 mondeling toestemming aan Hilbrand en Wesselink heeft gegeven tot het uitzenden van de geluidsopnamen. In ieder geval heeft hij toestemming gegeven voor zover het de geluidsopnamen op de redactie van RTL Boulevard betreft, aldus BNN.

BNN kan in haar verweer niet worden gevolgd. Verlinde heeft ter zitting verklaard dat hij op 15 juli 2009 weliswaar aanvankelijk heeft verklaard dat hij niets te verbergen had en dat hij de door BNN gestelde toestemming heeft gegeven, maar dat hij naarmate het gesprek vorderde, zijn bedenkingen daarover kreeg en deze toestemming nog in hetzelfde gesprek heeft ingetrokken. Ter zitting heeft hij geschetst hoe het bewuste gesprek met Hilbrand en Wesselink is verlopen. BNN heeft hiertegenover geen nadere feiten aangevoerd waaruit moet volgen dat Verlinde wél toestemming heeft gegeven. BNN heeft

in dit kader nog wel verwezen naar een schriftelijke uitwerking van voormeld gesprek die in haar bezit zou zijn, waaruit zou volgen dat Verlinde zijn toestemming niet helemaal heeft ingetrokken, namelijk wel voor opnamen gemaakt in zijn woning maar niet voor opnamen gemaakt op de redactie van RTL Boulevard. Die transcriptie is echter niet in het geding gebracht. Derhalve is niet aannemelijk geworden dat Verlinde toestemming voor uitzending van de geluidsopnamen heeft gegeven.

4.4. Het gaat in deze zaak om een botsing van twee fundamentele rechten, namelijk aan de zijde van BNN het recht op vrijheid van meningsuiting en aan de zijde van Verlinde en Hoes het recht op eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Het antwoord op de vraag welk van deze beide rechten in het onderhavige geval zwaarder weegt, moet worden gevonden door een afweging van alle ter zake dienende omstandigheden van het geval.

4.5. Het belang van BNN is, gelet op de omstandigheid dat het televisieprogramma VOC een satirisch actualiteitenprogramma betreft, dat zij in het openbaar de discussie over een actueel onderwerp moet kunnen voeren. BNN heeft in dit verband aangevoerd dat zij met haar actie de grenzen van de roddeljournalistiek wilde verkennen en aan de kaak wilde stellen. In dit kader acht zij het gerechtvaardigd om Verlinde, die volgens BNN als presentator van RTL Boulevard het doorgedrukt lijkt te zijn geworden voor onrechtmatig gemaakte opnamen, op de hak te nemen. Het belang van Verlinde en Hoes is dat hun persoonlijke levenssfeer wordt gerespecteerd.

4.6. Het opnemen en uitzenden van geluidsfragmenten die met verborgen af luisterapparatuur zijn opgenomen zonder toestemming van de betrokkene kan slechts toelaatbaar worden geacht indien hierdoor een ernstige misstand aan de kaak wordt gesteld en die misstand op geen enkele andere manier aan de kaak had kunnen worden gesteld. In dit geval is hiervan geen sprake. Niet kan worden gezegd dat in dit geval een zodanige misstand aan de orde wordt gesteld, die uitzending van de met de verborgen af luisterapparatuur opgenomen geluidsfragmenten geoorloofd maakt. BNN heeft ter zitting ook erkend, dat het niet noodzakelijk is om de geluidsfragmenten uit te zenden om het door haar beoogde doel, het verkennen en aan de kaak stellen van de grenzen van de roddeljournalistiek, te bereiken.

4.7. BNN heeft nog aangevoerd dat naar haar mening een onderscheid moet worden gemaakt tussen de wijze waarop de geluidsopnamen zijn verkregen en het gebruik van deze opnamen. Dat de opnamen onrechtmatig zijn verkregen, betekent niet automatisch dat het uitzenden van die opnamen eveneens onrechtmatig is, aldus BNN. De door BNN uit te zenden geluidsopnamen zouden onschuldig van aard zijn en de reputatie van Verlinde en Hoes niet schaden. BNN gaat er met dit argument echter ten onrechte aan voorbij dat zij zelf degene is die de geluidsopnamen onrechtmatig heeft verkregen. Voor BNN geldt daarom zonder meer dat ook het uitzenden van geluidsfragmenten die met verborgen af luisterapparatuur zijn opgenomen zonder toestemming van de betrokkene slechts in uitzonderlijke gevallen toelaatbaar kan worden geacht. De omstandigheid dat de uit te zenden geluidsopnamen onschuldig van aard zouden zijn en de reputatie van Verlinde en Hoes niet zouden schaden, maakt niet dat alsnog sprake is van een uitzonderlijk geval zoals hiervoor vermeld. Daarnaast kan niet zonder meer worden aangenomen dat hetgeen BNN als 'onschuldig' aanmerkt door Verlinde en Hoes en door het publiek dat door de televisie-uitzending kennis neemt van de geluidsfragmenten eveneens als onschuldig wordt ervaren. Bovendien kan ook onschuldige informatie de privacy schenden.

4.8. BNN heeft tot slot nog aangevoerd dat Verlinde als publiek persoon meer heeft te dulden dan andere burgers. Dit is op zich juist, maar dat brengt in de gegeven omstandigheden niet met zich dat hij een inbreuk op zijn persoonlijke levenssfeer als de onderhavige moet dulden. Aan het verweer op dit punt wordt dan ook voorbijgegaan.

4.9. Hetgeen hiervoor is overwogen en geoordeeld, leidt ertoe dat het belang van Verlinde en Hoes zwaarder moet wegen dan het belang van BNN. Het gevraagde verbod, dat steunt op de wet, wordt, gelet op de ernst van de inbreuk op de privacy van Verlinde en mogelijk ook Hoes, noodzakelijk geacht in een democratische samenleving en kan worden toegewezen. De gevorderde dwangsom zal worden gematigd als na te melden.

4.10. BNN heeft verklaard dat zij reeds een compact disc met al het door haar opgenomen materiaal aan Verlinde heeft afgegeven en dat zij de originele geluidsbestanden heeft gewist. Nu er geen aanwijzingen zijn dat BNN nog geluidsopnamen in haar bezit heeft is de vor-

dering tot afgifte niet toewijsbaar. Een veroordeling tot afgifte van materiaal waarvan een partij betwist dat het nog in haar bezit is dient geen redelijk doel en vormt een potentiële bron van geschillen over de tenuitvoerlegging van een vonnis. Nu BNN reeds een verbod heeft gekregen om ooit nog gebruik te maken van het materiaal, worden de belangen van Verlinde, Hoes en de Provincie door weigering van deze voorziening niet geschaad.

4.11. BNN dient, als de in het ongelijk gestelde partij, te worden veroordeeld in de kosten van deze procedure aan de zijde van Verlinde en Hoes, tot op heden begroot op:

– dagvaarding	€ 85,98
– vast recht	262,-
– salaris advocaat	816,-
Totaal	€ 1.163,98

BNN dient tevens, als de in het ongelijk gestelde partij, te worden veroordeeld in de kosten van deze procedure aan de zijde van de Provincie, tot op heden begroot op:

– vast recht	€ 262,-
– salaris advocaat	816,-
Totaal	€ 1.078,-

5. De beslissing

De voorzieningenrechter

5.1. verbiedt BNN om de van Verlinde en Hoes gemaakte geluidsopnamen uit te zenden, dan wel op enigerlei andere wijze publiek te maken of te verspreiden, via welk medium dan ook, waaronder uitdrukkelijk begrepen het internet;

5.2. bepaalt dat BNN voor iedere keer dat zij in strijd handelt met het onder 5.1. bepaalde, aan Verlinde en Hoes een dwangsom verbeurt van € 25.000,-;

5.3. veroordeelt BNN in de proceskosten, aan de zijde van Verlinde en Hoes tot op heden begroot op € 1.163,98 en aan de zijde van de Provincie op € 1.078,-;

5.4. verklaart dit vonnis tot zover uitvoerbaar bij voorraad;

5.5. wijst het meer of anders gevorderde af.

Dit vonnis is gewezen door mr. W. Tonkens-Gerkema, voorzieningenrechter, bijgestaan door mr. E.R. MacDonald, griffier, en in het openbaar uitgesproken op 17 juli 2009.

Noot

Remy Chavannes

De Amsterdamse rechtbank verbiedt op vordering van 'entertainmentjournalist' Albert Verlinde en zijn man, de Brabantse VVD-gedeputeerde Onno Hoes, de uitzending door BNN van opnames die de jongerenomroep heimelijk had gemaakt bij het paar thuis. BNN had af luisterapparatuur verstoep in een oorvormige prijs en deze gepresenteerd aan Verlinde, zogenaamd omdat hij zijn oor altijd zo goed te luisteren legt. Verlinde nam de trofee nietsvermoedend mee naar huis en liet zo BNN meeluisteren met zijn privé-gesprekken. Directe aanleiding voor de actie van BNN was de uitzending van 'RTL Boulevard' in mei, waarin Verlinde beelden toonde van een parkeergaragezoenpartij tussen voetballer Wesley Sneijder en presentatrice Yolande Cabau van Kasbergen.

Naast het gevorderde verbod hebben de Verlindes naar eigen zeggen aangifte gedaan bij de politie tegen BNN en presentatoren Filemon Wesselink en Sophie Hilbrand, ik neem aan wegens schending van artikel 139a Sr: het opnemen van een gesprek in een woning zonder toestemming van een deelnemer aan het gesprek. De maximale straf is zes maanden cel. 'Dit overstijgt een grap,' aldus Verlinde in het *Algemeen Dagblad*.¹ 'Je mag mensen niet zonder medeweten af luisteren in

1 http://www.ad.nl/cultuur/3374592/Verlinde_hanteert_dubbele_standdaard.html.

de besloten sfeer. Dat is bij wet verboden. Ik ben echt boos en neem het hen zeer kwalijk.²

Het verbod werd – op dat moment nog zonder motivering – uitgesproken op de middag van 17 juli 2009, enkele uren voor de geplande uitzending. In de in allerijl gekuiste uitzending vertelde Wesselink dat ze bij BNN ook zelf wel wisten dat ze de opnames niet zouden mogen uitzenden en ging het op ‘het principiële punt.’ Verlinde zou er een dubbele moraal op nahouden: hij mag andermans privacy schenden, maar kan zelf niks hebben (vergelijk overweging 4.5 van het vonnis).

Zowel Verlinde als BNN hebben gelijk: Verlinde meet met twee maten en BNN heeft een juridische grens overschreven. Om te beginnen met BNN: journalisten staan niet boven de wet.² Ook zij mogen geen strafbare feiten plegen. Er zijn uitzonderlijke gevallen denkbaar waar een belangrijke misstand alleen aan het licht gebracht kan worden door middel van een misdrijf om bestwil. De voorbeelden zijn echter schaars. Het aanvragen van een rijbewijs onder valse naam om aan te tonen hoe makkelijk dat was, vond geen genade in de ogen van de Hoge Raad.³ Evenmin was het toegestaan valse incasso-opdrachten te verzenden, om aan te tonen hoe lek het bancaire betalingssysteem wel niet is.⁴ De vervolging ter zake van die valse incasso-opdrachten leverde weliswaar een inbreuk op verdachtes in artikel 10 EVRM neergelegde recht op vrijheid van meningsuiting, maar het was een inbreuk die noodzakelijk was ter voorkoming van strafbare feiten en ter bescherming van rechten van derden als bedoeld in artikel 10 lid 2 EVRM. Verdachte had de juistheid van zijn stellingen ook op andere, niet strafbare wijze kunnen aantonen.

Overweging 4.6 van het vonnis is voorspelbaar en juist. Het staat BNN zelf vrij de journalistieke methode te kiezen waarmee zij haar boodschap – Verlinde schendt doorlopend de privacy van andere mensen – het beste kunnen brengen. Zij mag pas denken aan strafbare vormen van nieuwsgaring als het een heel ernstige misstand betreft en er echt geen andere manier is om die aan de kaak te stellen. Aan die strenge norm voldoet de stunt van BNN niet. Ook al vind je Verlinde’s werkwijze in hoge mate ergerlijk en privacyschendend, dat feit kan

je ook op niet strafbare wijze over het voetlicht brengen. De af luisteroperatie bracht geen nieuwe feiten aan het licht, maar diende alleen om Verlinde’s dubbele moraal te *illustreren*. En om hem zelf eens te laten merken hoe het voelt. Je wil misschien een redenering verzinnen waarom het zou moeten kunnen, maar die redenering is er niet.

Mijn enige aarzeling bij het vonnis is de terloopse opmerking in overweging 4.8 dat het standpunt van BNN dat Verlinde als publiek persoon meer te dulden heeft dan andere burgers ‘op zich terecht’ is. De overweging vervolgt weliswaar dat zulks in de gegeven omstandigheden niet met zich brengt dat Verlinde *deze* inbreuk op zijn persoonlijke levenssfeer moet dulden, maar mijns inziens is ook het door de voorzieningenrechter onderschreven uitgangspunt niet in zijn algemeenheid juist. Het *Caroline von Hannover*-arrest heeft juist een streep gezet door de in het Nederlandse persrecht nog wel gedebiteerde tegeltjeswijsheid ‘hoge bomen vangen veel wind.’⁵ Uit het arrest volgt hoogstens dat iemand – met name iemand met een officiële functie – meer privacyinbreuk heeft te dulden als die inbreuk een functioneel onderdeel is van een debat van algemeen belang. Als de gewraakte publicatie geen bijdrage levert aan een debat van algemeen belang, hebben Bekende Nederlanders evenveel recht op privacy als Onbekende Nederlanders.⁶

Maar ook BNN heeft een punt. Ook al stonden Wesley en Yolante in een publieke parkeergarage te zoenen, zij hoefden er niet op bedacht te zijn dat hun daden zouden worden opgenomen en doorgespeeld aan ‘Boulevard’. De juridische norm is bovendien als gezegd streng. Langs de *Caroline*-meetlat is ook het uitzenden van de nachtelijke zoenpartij moeilijk te rechtvaardigen. Wesley en Yolante hebben geen van beiden een officiële functie en er is (nog steeds) geen publiek debat gaande over de seksuele moraal van voetballers en actrices. Sommigen zullen zeggen: maar iedereen wil dat toch zien en weten! Dat is ontegenzeggelijk waar. Er zijn misschien wel miljoenen Nederlanders die de rechtspraak van het EHRM op dit punt hopeloos ouderwets vinden. Er is grote belangstelling voor beelden van vozende BN’ers. Maar de rechtspraak maakt voorlopig een duidelijk onderscheid tussen publieke belangstelling en publiek belang. De regel is dat je alleen iemands privacy mag schenden in het kader van dat laatste.

2 EHRM 21 januari 1999, NJ 1999, 713 m.nt EJD (*Fressoz en Roire/Frankrijk*), r.o. 52; EHRM 10 december 2007, NJ 2008, 236 m.nt EJD (*Stoll*), r.o. 102; G.A.I. Schuijt, *Vrijheid van nieuwsgaring*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2006, hoofdstuk 3.

3 HR 27 juni 1995, NJ 1995, 711.

4 HR 5 december 2006, NJ 2006, 665

5 EHRM 24 juni 2006, NJ 2005, 22 m.nt EJD (*Caroline von Hannover/Duitsland*).

6 Zie ten aanzien van de publicatie in Weekend over de ‘papadag’ van Wouter Bos: V.zr. Rb. Amsterdam 2 april 2008, *Mediaforum* 2008-9, nr. 29 m.nt R. Davide

(Bos c.s./Audax). In overweging 5.3 van het vonnis overweegt de voorzieningenrechter ‘dat Bos [...] een publiek figuur is – waarvoor heeft te gelden dat hij aandacht van de media heeft te dulden, maar toch ook weer niet vogelvrij is,’ wat al iets terughoudender is en dus dichter in de buurt komt van de *Caroline*-norm. In overweging 5.5 volgt de invulling van die norm, namelijk dat de foto’s zijn genomen van een duidelijke privéactiviteit, dat *Weekend* ook over Bos’ papadag had kunnen publiceren zonder de foto’s en dat de foto’s geen bijdrage leveren aan een debat van algemeen belang.